

Rom 4, 2-3

2 og 3: Dersom Abraham ble rettferdiggjort på grunn av gjerninger, da har han jo noe å rose seg av. Men det har han ikke for Gud. For hva sier Skriften: Abraham trodde Gud, og det ble tilregnet ham som rettferdighet.

Det kan se ut som om det ikke er noen god sammenheng i v. 2. Paulus taler først ut fra den forutsetning at Abraham ble rettferdiggjort på grunn av gjerninger, da har han jo noe å rose seg av. Men føyer så til: Men det har han ikke for Gud. Dette kan synes noe underlig. Å bli rettferdiggjort på grunn av gjerninger forutsetter og betyr at man til fullkommenhet har oppfylt hele Guds lov. Og en som har gjort det, må vel ha noe å rose seg av overfor Gud? Han må vel være rettferdig innfor Gud (kap. 2: 13, 10: 5)? Apostelens korte avvisning om at Abraham på grunn av sine gjerninger skulle ha noen verdi innfor Gud, minner ikke om Paulus' vanlige sterke argumentasjon. Det kan se ut som om her mangler noe. Men vi skal snart se at sammenhengen er god, svaret er sterkt - og med en ganske skarp brodd ilagt.

Ordvalget avklares straks hvis vi leser det i sammenheng med v. 3 som begynner med "For". Det heter da i sammenheng: "Dersom Abraham ble rettferdiggjort på grunn av gjerninger, da har han jo noe å rose seg av. Men det har han ikke for Gud. For hva sier Skriften: Abraham trodde Gud, og det ble tilregnet ham som rettferdighet". Ordene "Men det har han ikke for Gud", er ikke bare Paulus' påstand, men selve Skriftens svar på spørsmålet. Svaret er dermed sterkt og avgjørende. Det må oppfattes slik: Dersom Abraham ble rettferdiggjort på grunn av gjerninger, da har han noe å rose seg av, dvs. noe han kunne ha rost seg av. Men overfor Gud har han ikke hatt det, det ser jeg i Skriften. For Skriften forteller at overfor Gud ble han rettferdig på en helt annen måte - nemlig bare ved at han trodde Guds løfte, og at Gud regnet ham det til rettferdighet (1Mos 15: 6). Den rettferdighet han oppnådde på grunn av hans gjerninger, den gjaldt altså bare mellom mennesker. Den er Gud uvedkommende, Gud aksepterer den ikke. Gud har dømt annerledes. Dette er svaret. Og her ser vi brodden -. Abraham var i menneskers øyne rettferdig på grunn av sine gjerninger - men det gjaldt ikke innfor Gud! Tenk, rettferdig, - men likevel ville Abraham blitt fordømt, hvis han ikke hadde hatt den tilregnede rettferdighets bryllupsklær (Mat 22: 12-13).

Men det er spesielt Filipperbrevets tredje kapittel som gir oss den beste forklaringen på disse to versene vi har foran oss. Der taler Paulus på samme måte som her. Spørsmålet som tas opp der er akkurat det samme som i vår tekst, om den rettferdighet som gjelder for Gud, og om hvordan de omskårne tror de har noen egen rettferdighet (Fil 3: 2-3). Og i versene som følger (v. 4-7) uttrykker Paulus seg også på samme måte som i vår tekst. Han taler om å rose seg, eller å "sette sin lit til kjød", og om en menneskelig rettferdighet som ikke gjelder for Gud (v. 4-7). Og for det tredje sier han der om denne rettferdighet eller ros, ikke bare at den ikke gjelder for Gud, men at den tvert imot var en hindring for ham. Han anså det som "tap" og "skrap", for istedet "å bli funnet i Kristus" og delaktig i hans rettferdighet. Dette er det også han vil ha sagt i vår tekst, når han i v. 4 tilføyer at "den som har gjerninger, får ikke lønnen av nåde, men som noe han har fortjent". Dvs. at det mennesket får ikke noe av nåde, bare etter hva det har fortjent. Det er rett og slett utestengt fra nåden - bare på grunn av at det har sin trøst i sine gjerninger.

Vi ser altså at ikke bare saken, men også ord og uttryksmåte, er den samme i nevnte kapittel som i vår tekst. I Fil 3 bruker Paulus seg selv som eksempel, og sier. "Jeg har saktens det jeg kunne sette

min lit til også i kjød, jeg som ikke bare var omskåren, og av Israels folk. Jeg var også en fariseer og i rettferdighet etter loven uten lyte. Men alle disse mine fortrinn, de anser jeg for tap - i forhold til det eneste som betyr noe: kunnskapen om Kristus Jesus, min Herre. Ja, jeg akter det for skrap, for at jeg kan vinne Kristus og bli funnet i ham, ikke med min rettferdighet, den som er av loven, men med den jeg får ved troen på Kristus". Der bruker han altså seg selv som eksempel. Her bruker han et langt sterkere navn for jødene. Som den jøde han selv er, bruker han benevnelsen: "vår far Abraham". Han sier: Jeg anser vår far Abraham å ha vært den mest benådede og hellige mann på jorden. Men Skriften uttaler likevel at han ikke av den grunn var rettferdig for Gud, men at han ble rettferdiggjort utelukkende ved at han trodde Guds løfte. Dere må da tro deres egen hellige skrift, og rette dere etter vår far Abrahams eksempel!

Å, måtte vi alle legge nøye merke til et så karakteristisk eksempel! Når ikke en gang Abraham i all sin store trofasthet og lydighet mot Gud, med all sin fromhet i hjerte og det daglige liv, ikke kunne bestå for Gud, men måtte leve av bare nåde -! Hvordan skulle da noen av oss, som aldri tåler sammenlikning med ham, kunne tro at vi var fullkomne overfor loven, og for Guds øyne?

Ved utvortes gjerninger kunne vi nok stå "ustraffelige" i menneskers øyne. Men innfor Guds øyne, som ser alt som finnes i oss, all likegyldighet og ondskap i hjertet, alle tanker og begjær, innfor ham i hvis øyne ikke en gang himlene er rene (**Job 15: 15**) - ham serafene dekker sitt ansikt for (**Jes 6, 2**) -. Overfor ham er vi bestandig urene og syndere. Men på samme vei som Abraham kom til rettferdighet og Guds vennskap, på samme vei skal også vi oppnå dette. Hva er det så som er rettferdiggjørelsens vei?

Abraham trodde Gud, og det ble tilregnet ham som rettferdighet.

"Skriften forkynte på forhånd dette evangelium for Abraham" (**Gal 3: 8**). Det var det mektige løftet om at i hans ætt skulle alle jordens folk bli velsignet. Gjennom dette løftet fødtes den frelsende tro i Abrahams hjerte. Det var altså troen på Kristus som ble tilregnet ham som rettferdighet! Dette finner vi ikke klart uttalt i vår tekst, men det framgår klart både av de stedene Paulus sikter til i **1Mos (bl. a. 12: 3 og 15: 6)**, og av hans egen forklaring på dette i **Gal 3: 15-17**. Hvis en ikke anvender slike skriftsteder til forklaring av tekstens ord, kan en få en både skadelig og villfarende tolkning, som f. eks. at det var Abrahams tro, og ikke ham han trodde på, som virket Abrahams rettferdighet. Som om troen i seg selv var så verdifull at Gud bare for dens betydning rettferdiggjorde menneskene, - og dermed igjen på grunnlag av noe godt, virket i eller av selve mennesket. Mot denne falske og farlige oppfatning skal vi legge merke til følgende klare forhold:

Først: At det løftet Abraham trodde, det var selve Guds evige evangelium om Kristus. Tekstens ord: "Abraham trodde Gud" osv. finner vi også i **1Mos 15: 6**. Riktignok ser vi der ikke mer enn løftet om en tallrik ætt. Men hva som lå skjult i dette løftet, det visste Abraham fra et løfte Gud hadde gitt ham tidligere (**1Mos 12: 3**). Da hadde Gud lovet at "i deg skal alle jordens slekter velsignes". Dette var samme løftet, det opprinnelige om en frelser, som Gud hadde gitt våre første foreldre på syndefallets dag: Løftet om kvinnens ætt som skulle knuse slangens hode, om en forløser som skulle fødes av en kvinne og tilintetgjøre synden og djevelens gjerninger.

Det var dette løftet alle troende mennesker, helt fra den rettferdige Abel (**Heb 11: 4**), hadde trodd og blitt rettferdige på. Det var dette løftet som gang på gang ble gjentatt for Abraham (**se 1Mos 18: 18, 22: 18, 26: 4, 28: 14**). Og selv om dette hovedpunktet, selve edelstenen i Guds løfte til Abraham, ikke ble uttalt hver gang, så lå det alltid der, som en underforstått forutsetning. Dette er apostelens forklaring, slik hver og en kan finne det i **Gal 3: 6, 7, 8, 16, 17, 18, 29**. Og Kristus sier selv uttrykkelig hva det var Abrahams trosøye hadde grepet, som han til og med i sin tro frydet seg over. Herren sier jo: "Abraham, deres far, frydet seg til å se min dag. Og han så den og gledet seg" (**Joh 8: 56**).

For det andre: Hvis Paulus hadde villet si at det var selve troen, som en slags dyd hos menneskene, som var blitt tilregnet Abraham som rettferdighet, så hadde han med å antyde noe slikt, straks skåret over selve nerven i hele hans rettferdiggjørelses-lære. Hans hensikt med denne teksten er nettopp å vise at vi blir rettferdiggjort uten noen vår medvirkning eller verdighet, men bare av Guds nåde og ved forløsningen i Kristus. Og han sier uttrykkelig i neste kapittel at det er bare "ved den enes lydighet" vi blir rettferdige. Rettferdighet er intet mindre enn lovens oppfyllelse. Troen i seg selv kan ikke bevirke dette. Troen avskriver faktisk tvertimot vår fortjeneste. For den som tror på Kristus, hans bekjennelse er at han i seg selv står uten rettferdighet overfor Gud, fortapt og rådløs, - og griper derfor "Guds rettferdighet", den oppfyllelse av loven som er i Kristus.

Videre må troen ha et ord fra Gud som kan skape troen, og holde den levende. Og innholdet i dette ordet vil selvsagt være avgjørende for hva jeg får gjennom troen. Hvis en ikke holder dette klart for seg, vil en alltid misforstå ordene om troen og troens rettferdighet. Hør en liknelse om dette: En fortapt sønn lever langt borte i fremmed land. Der lider han nød. Faren hans lover ham en stor og fin eiendom, bare han vil komme hjem og ta imot den. Sønnen er lenge i tvil, og blir derfor værende i sin fattigdom. Men omsider begynner han å tro faren på ordet, og så skynder han seg hjem for å ta imot eiendommen sin. Senere sier han det slik: Jeg ble lenge værende i elendigheten, på grunn av min vantro. Men da jeg trodde min fars ord, ble jeg rik og lykkelig. Det at jeg trodde, gjorde meg rik. Hvis så noen bare hører slike ord, og ikke kjenner til det løftet som faren hadde sendt sønnen, så kunne de forstå uttalelsen som at det denne mannen var blitt belønnet for, det var en sønns tillit til sin fars ord. Da ville den som kjente til hele saken si: Nei, du må se på innholdet i det løftet han trodde. Det var jo dette som gjorde ham rik! Løftet gjaldt en stor eiendom, og det var jo i den selve rikdommen lå. Troen hans bevirket bare at han fikk nyte godt av eiendommen.

Slik skal vi forstå ordene: "Abraham trodde Gud, og det ble tilregnet ham som rettferdighet". At troen gjorde ham rettferdig, det skyldtes innholdet i det Guds løfte som virket troen. Og løftets innhold var Kristus. Hvis vi ikke skulle forstå denne teksten slik, ville det være det samme som å forkaste hele Skriftens store hovedlære. Det ville være å kaste fra seg og forakte alt det Gud har forkynt oss fra verden ble til, om en frelser og en forsoning i hans blod. Alt det Gud har forkynt både gjennom engler og profeter, men også gjennom den forbilledlige levittiske offertjenesten og alle dens blodige offer. Kort sagt: Hele Skriftens egentlige innhold, læren om Kristus, Kristi lydighet, Kristi lidelse, død og oppstandelse, ville alt sammen være om intet, hvis Gud kunne rettferdiggjøre oss bare på grunn av selve vår tro - dette at vi trodde at han var sannferdig.

Apostelen har altså på dette stedet ikke gitt en så inngående forklaring (som han gir i neste kapittel). Men vi må holde klart for oss at det er overfor Gud ingen som helst unnskyldning for et menneske som av den grunn finner på en ny tolking som strider mot hele Skriftens hovedlære. I dette ser vi også noe som gjennom hele Skriften viser Guds majestetiske storhet: Han gjentar ikke alltid det han har sagt tidligere, men forutsetter at vi husker på hva han har forklart, og at vi forstår ham!

Av alt dette ser vi at selv om troen i sannhet er den høyeste dyd og gudstjeneste som vi noen gang kan oppvise, så er det likevel ikke på grunn av disse troens egenskaper at Gud tilregner oss rettferdighet. Det kan ikke nektes for at troen i seg selv er den edleste dyd. Luther sier: "Vi kan ikke gi Gud noen større gudstjeneste, eller vise ham større ære og lydighet, ikke gi ham noe herligere og mer kjær offer, enn at vi tror på ham og venter oss alt godt fra ham". Det er troen som dypest sett gir Gud all ære, erkjenner sin egen og hele menneskehetens uverdighet, og opphøyer Gud som den som alene er rettferdig, hellig, barmhjertig, allmektig, trofast og sannferdig. Videre er også troen den fruktbare mor til alt annet som er godt og velbehagelig for Gud. Fordi troen på Gud gjør at mennesket, som ellers er kaldt, dødt og fiendtlig overfor Gud, for første gang begynner å elske Gud og hans hellige vilje. Det får lyst og glede i å følge Guds bud. Troen føder oss på nytt, og begynner å

gjenopprette det ødelagte Guds bildet i mennesket. Begynner å gjenopprette paradiset hvor menneskene fortrolig omgås og taler med Gud som et barn med sin far. Videre helliger troen hele mennesket: hjerte, sinn, gjerninger og vandring.

Alt dette er sant. Men fortsatt står den sannheten fast at det ikke er for troens egenverdi, eller for alt det gode den virker i oss, at Gud gjør oss rettfærdige. Men bare for den kostelige skatten som troen lever på: Guds elskede Sønn. Troen er i seg selv alltid full av brist, så alle troende må be om tilgivelse for sin tro, og tre fram for Gud med ordene vi kjenner fra Skriften: "Herre, jeg tror! Hjelp min vantro!"

Likevel er det ved troen menneskene ikles en fullstendig guddommelig rettfærdighet, og et uendelig velbehag for Guds øyne - dvs. med den enbårne Sønnens rettfærdighet og velbehag. Slik sett kan vi tenke oss troen som en ring av bly, men med en uendelig dyrebare innfatning: En edelstein av millionverdi. Da ville en jo med all mulig rett kunne si at den ringen er overmåte verdifull. Dens eier vil dermed være en rik person, bare på grunn av denne ene ringen. Men i sannhet ikke på grunn av den ringen i seg selv var laget av. Bare på grunn av verdien i den kostelige edelsteinen. Slik er det med troen som lever på Kristus. I seg selv er den meget svak og elendig. Men fordi den bærer i seg den uendelig dyrebare edelsteinen: Guds elskede Sønn, så er denne troen meget dyrebare, og gjør at hele mennesket er overmåte hellig og velbehagelig i Guds øyne. Såvisst ikke i seg selv, gjentar vi på nytt, men utelukkende på grunn av Kristus, som har tent troen, og som den bærer i seg.

Dette er grunnen til at slike mennesker som er rettfærdiggjort ved troen, av Gud selv rett og slett kalles hellige og herlige (Sal 16: 3), og at Kristus kunne kalle sine skrøpelige disipler "helt rene" (Joh 13: 10, 15: 3). Bare av den grunn var det også at Abraham hadde det fortrolige samfunnet med Gud, så Herren Gud var gjest i hans telt og talte til ham i så intimt ordvalg som dette: "Skulle jeg vel skjule for Abraham det jeg er i ferd med å gjøre?" (1Mos 18: 17). Bare den dyrebare edelsteinen, Kristus, som var gitt i det løftet Abraham trodde, var hele grunnlaget. For det står ikke: Abraham var så hellig, Abraham var så lydige, at Gud tilregnet ham det som rettfærdighet. Men "Abraham trodde Gud, og det ble tilregnet ham som rettfærdighet".

Å, om vi nå kunne holde dette klart for oss, at for Gud gjelder ikke menneskers fromhet, men bare hans Sønn! Der Gud finner ham, der finner han alt det han søker. Der tilregner han ingen synd, hvor omfattende og stor den enn måtte være i våre øyne. Luther sier: "Selv ser vi jo våre synder, og kjenner i samvittigheten hvordan de tynger oss. Men skade oss kan de ikke, når vi tror på Kristus. For i ham er vi fullkomne. Da anser Gud våre synder, som ennå henger ved vårt kjød, som om de ikke var til. De er skjult for Gud som sier: Fordi du tror på min Sønn, så forlater jeg deg dine synder som ennå tynger deg, helt til du gjennom døden til slutt blir løst og fri fra dem".

Ja, sier du, men hvordan kan det være mulig at jeg kan være rettfærdig og hellig, når jeg fremdeles går og kjenner synden i meg? Jo, just derfor er det teksten uttaler at "Gud tilregnet ham det som rettfærdighet". Gud fant ingen rettfærdighet i Abraham. Heller ikke var den rettfærdighet Gud hadde virket i ham, på noen måte fullkommen, så lenge han ennå var på jorden. Nei, med all sin lydighet og trofasthet var Abraham fremdeles én som måtte få en tilregnet rettfærdighet. Men gjennom den stod han fullkommen rettfærdig - for Gud (merk!) "som kaller det som ikke er til, som om det var til" (4: 17). Så må da også vi være rettfærdige - ikke på den måten at vi allerede eier den fulle rettfærdigheten i oss selv. Men fordi troen, som lever på Kristus, blir tilregnet oss som rettfærdighet. Og i denne tilregnede rettfærdighet er vi fullkomment rettfærdige innfor Gud. For når Gud erklærer noen å være rettfærdig, så må det mennesket også ansees rettfærdig overfor Gud og hele himmelen.

Men så kreves det da også virkelig å tro dette som Guds eget ord. Ja, tro det like sikkert som at Gud er sannferdig - uansett hvor ille det ser ut hos deg. Dette var Abrahams store visdom: "Mot håp

trodde han med håp". Bare fordi Gud, Den Allmektige, hadde talt. Da trodde han det som fornuften og alle sanser anså som umulig. Slik må også alle andre som vil følge i sporene til Abrahams tro, gå med ham inn i troens skjulte og hemmelighetsfulle mørke. De må døde fornuften og si: Gud har sagt det. Noe mer vet jeg ikke. Hos meg ser det bare ille ut. Der er bare synd, død, mørke og kval. Men når Gud har gitt sin Sønn, sitt ord og sine innsegl, så kan jeg ikke tvile på at Kristus gjelder mer enn mine tanker og meninger.

Når du dører fornuften, og tror Guds ord på den måten - på tvers av det du finner, ser og kjenner hos deg selv, - da går du Abrahams vei. Da gir du Gud æren, at hans nåde er stor, og at hans ord er sannhet. Og da skal han frikjenne deg fra alle dine synder, slik at om de fremdeles lever i deg, plager og tynger deg, så skal de likevel ikke kunne fordømme deg. For Kristi skyld, han du tror på, skal de være deg forlatt, som om de ikke var til. Det er dette som er å være "rettferdig". Innfor Gud er dette den eneste sanne rettferdighet, og den eneste rettferdighet Abraham hadde overfor Gud.

Derfor må du lære deg å si det slik: Selv om jeg dessverre ikke er så trofast og lydig som Abraham, så er jeg likevel, lovet være Gud, like dyrt gjenløst som han. Og da gjelder også den samme rettferdighet overfor Gud, for meg som for ham. I dette står jeg da likt med ham. Skulle så Gud ville prøve meg hardt, som han prøvde ham, så vil jeg fremdeles tro at han elsker meg, slik som han elsket ham. Gud gi meg å tro dette like sikkert som Abraham trodde, så vil jeg også få mer av den samme tro og tillit! Men uansett hvordan det går meg, så vil jeg ikke la det vesentlige bli tatt fra meg: At jeg overfor Gud har den samme rettferdighet som Abraham - fordi jeg har samme Kristus som ham. Jeg vil ikke glemme selve hovedsaken: "Abraham trodde Gud, og det ble tilregnet ham som rettferdighet".